

„Автопортрет“ 49x46 масло на иверка

Томо Шијак

Tomo Šijak

Изложбата се реализира во рамките на проектот „Кич, да!? / сте или не“ /2012/ и ќе биде поставена во повеќе градови во Македонија

ТОМО ШИЈАК е роден 1930 година, починал 1998 година. Уште од најраната младост кај него се јавува огромен интерес за ликовно претставување на сопствените опсервации. Фасцинираноста од ликовниот феномен многу рано ја одредува неговата професионална определба на која и останува доследен до крајот на својот живот. Немирниот и љубопитен дух го вбројува меѓу авторите со најмногу ликовни ставови. Следствено на тоа е и протагонист на најсовремените светски трендови. По завршувањето на средното уметничко училиште во Скопје студира ликовна уметност во Љубљана, а потоа бил на студиски престој во Париз. Шијак творењето го сфаќал пред се како мисловен процес со што, откако ќе ја осмисли идејата до најситниот детал, пристапувал кон реализација на истата. Често пати под силен набој на инспирацијата сликал и во раните утрински часови а потоа особено уживал во првичните реакции за насликаното од страна на најблиското семејство а потоа и пошироко. Шијак бил и голем експериментатор во сликарството. При тоа едноставно не бирал медиуми и материјали со кои ќе ја реализира замислата за новото дело. Бргу се заситувал од одредени фази во своето творештво, што му давало силен импулс за нови истражувања и пронаоѓање на нови правци или ставови како што самиот имаше обичај да каже за своите најнови достигнувања. Карактеристична фаза во творештвото му претставуваат делата наречени „Човек некогаш број“ во кои луѓето ги поистоветуваат стрелачки мети на кои се видливи траги од куршумите со кои биле егзекутирани. Сликите се изработени на панел со строго црна позадина и елементи кои се изразито релјефно третирани. Значајно место во творештвото завземаат и сликите изработени во иконографски стил а кој тематски во еден дел го покривале скопскиот земјотрес и неговите катастрофални последици по луѓето. Бил речиси подеднакво фасциниран од високите дострели на техниката и технологијата исто колку и од старото византиско сликарство. Една од највпечатливите фази во неговото творештво секако претставуваат „Мусандрите“, објекти кои датираат уште од раните шеесетти години изработени од панел плочи и претставуваат негов заштитен знак во творештвото. Карактеристично за Мусандрите е нивната изведба која истовремено претставува и слика и скулптура така што самиот автор понекогаш имал dilema дали да ги остави закачени како слики или да ги смести во просторот како скулптури. Популарноста на „Мусандрите“ во тој период оди дотаму што познатиот диско клуб во градскиот трговски центар во Скопје го понесе називот „Мусандра“, токму по делата на Шијак. Во 1977 година во музејот на современа уметност во Скопје по повод 25 години творештво се претставува со 47 нови дела „Неомусандри“ кои претставуваат една сосема нова интерпретација на „старите мусандри“ овој пат изработени во комбинирана техника: панел, стакло и метал со што постигнува извонреден баланс помеѓу стариот и новиот период кон за него вечната тема вербата во бога.

*Сите дела се во сопственост на Ѓорѓи Шијаковик - Шијак

Министерството за култура на РМ и Дирекцијата за култура и уметност
му изразуваат длабока благодарност

„Композиција во розе“ 80x78 масло на платно

Тежнејќи кон едноставноста во изразот и перфекционизмот кој му беше една од главните доблести воопшто, Шијак во наредниот период ги создава „Дозимерите“ дела изработени од поцинкуван лим кои го користеле графичките работници како офсет плочи во процесот на печатење а кои на Шијак никако не можеле да му промакнат од перцепцијата за време на неговото работење во „Нова Македонија“. Чистата и идеално мазна површина на лимот му била доволна провокација со мали перфорации на површината во правилни геометриски форми во вид на правоаголници или квадрати кои потоа со благо потиснување на напред и позади комбинирано создал своевидна тридимензионална претстава со минимална интервенција на медиумот. Се разбира и тута интервенирал со своевидна колористичка креација која е во функција на основната замисла. Педесетгодишниот јубилеј го одбележал со изложбата во МАНУ од која Македонскиот олимписки комитет му подари едно дело на претседателот на меѓународниот олимписки комитет Хуан Антонио Самаранч. Една од последните фази која ја создал Шијак се сликите без рамки од циклусот „Зошто? затоа!“ во која сликата според неговото толкување ја „аболира“ од стегите на рамката, а елементи од рамките на нему својствен начин ги става во функција на самата слика. Подлога за истите претставува воглавно чиста бела површина симулирајќи основбà на сид.

Дополнителна сatisфакција на емотивниот Шијак му претсатувал секогаш одличниот прием од публиката и критиката, така што секоја реакција претставувала дополнителен стимул за неговите ликовни истражувања. Дури и амбиентот во кој живеел и творел скоро редовно го реорганизирал во стилот на своите најнови ликовни остварувања. Бил неверојатно сензитивна личност и единствено не бил рамнодушен кон случаја околу него. Интересно е дека паралелно со различниот ликовен израз најомилена дисциплина му се портретите и автопортретите во кои особено се наслтува расположението на авторот. Изработил многу портрети на видни личности од јавниот и политичкиот живот но особено време посветувал и на женски портрети. Познати му се портретите на синот Гоко од 1958 и 1976 година, портретот на првата сопруга Љиљана од 1958 година, портретот на д-р Кузе Кузевски импресивно претставен како стоечка фигура во темен плашт на рафинирано црвена позадина, портрет на сестра му Вера Шијак, портрет на Јован Костовски, портрет на оперската певица Зина Креља, портрет на оперската певица Ана Липша Тофовиќ, портрет на доајенот на македонското глумиште Тодор Николовски, исклучително сугестивниот портрет на татко му Ѓорѓе молив на хартија, портрет на Крсте Црвенковски, портрет на Димитар Митрев, портрет Иван Гиновски, портрет на Тито, портрет на сопрругата Снежана, портрет на ќерката Арна... Од 1946 година работи во „Декор биро“ во Скопје каде што изработува портрети на истакнати историски личности како и актуелни личности за потребите на разни манифестации. Во периодот од 1956-57 година извел повеќе мурали како во ресторанот „Вардар“, хотелот „Турист“, во киното „Бамби“ во Скопје. Поголем дел од работниот стаж го поминува во „Нова Македонија“ како илустратор, се занимава со стрип, карикатура и графички дизајн, а потоа се ангажира во издавачката дејност при „Нова Македонија“ каде што особено се ангажира околу реализацијата на изданијата за „Струшките вечери на поезијата“ каде го изработил целокупниот графички дизајн на пропагандниот материјал. Своето прво самостојно претставување го реализирал во 1952 година во Скопје. 1960 година се приклучува на групата „Мугри“ со која учествува на три изложби во Скопје и Белград, учествува на првото триенале на југословенската ликовна уметност во Белград, 1967 година организира изложба во своето ателје во Скопје, 1969 година излага на меѓународното биенале во Сао Паоло, 1977 ја претставува Македонија на биеналето во Венеција со просторната „Мусандра-ден и нок“ 1971 година го изведува своето монументално дело ликовно и ентериерно обликување на зградата на градскиот комитет на ССРНМ во Скопје, автор е на симболот на правдата во зградата на кривичкиот суд Скопје 1, од 1975 година работи во Собранието на Р. Македонија како советник за ликовна уметност, 1977 година ја изведува просторната неомусандра во хотелот Дрим во Струга.

За своето творештво награден е со наградите:

Втора награда на Есенскиот салон во Бања Лука (1977г)

Нерешки мајстори на изложбата ДЛУМ (1986г)

Орден на трудот со сребрен венец од Претседателството на СФРЈ (1986г)

Наградата 11 Октомври за долгогодишни остварувања (1988г)

„Портрет на Гоко“ 67x49 масло на платно

„Дамски портрет“ 45x51 масло на лесонит

„Портрет во плаво“ 70x45 масло на платно

ДИРЕКЦИЈА ЗА КУЛТУРА И УМЕТНОСТ - СКОПЈЕ
DIRECTORATE OF CULTURE AND ARTS - SKOPJE

Министерство за култура

ДИРЕКЦИЈА ЗА КУЛТУРА И УМЕТНОСТ - СКОПЈЕ
DIRECTORATE OF CULTURE AND ARTS - SKOPJE
бул. „Св.Климент Охридски“ 58 б пошт. фах 519
тел/факс: ++389 02 3165 064, 3222 341, 3238 372
e-mail: skleto@unet.com.mk
www.dku.org.mk